

ŽIVOT JEDNE BRADAVICE

Kažu da bradavice, te čivijice rasute po prstima, žive dve godine. Čak i velika, kvrgava bradavica nalik na hrpav domaći keks odumire za manje-više isto vreme. Bradavica se pojavljuje na klincu iz škole kog najmanje želiš da dotakneš, a opet neprestano dolaziš u dodir s njim i njegovom bradavicom. Tako sam ja svoju zaradio od Bluija Plata. Osim bradavica, Blu je imao i ekcem, ozeblina, čireve, a jednom i, povrh svega, prišt na prstu. Ja sam imao samo tu jednu bradavicu, vrlo naprednu, na prvom zglavku desne šake. Blu mi je rekao: „Ne brini, Grdobó, otpašće ti za dve godine.” Da me uteši, zagrlio me je jednom rukom, a ja sam se stresao. Imajući u vidu da se inače stresam kad ga ugledam, neobično je koliko često dokoličarimo zajedno. Blu je prijatna osoba, zbog čega je donekle abnormalan. Takođe je siromašan. Uvek je obučen u stari tamnosivi džemper na kopčanje koji mu je isplela mama (moja kaže da ne ume da plete, ispustila bi bod). Jednom me je zvao na ranu večeru, na koju nisam bio preterano voljan da idem, ali su mi rekli da moram, da će mi prijati, kao bezobraznom i razmaženom dečaku, da večeram kod gospođe Plat, koja radi kao medicinska sestra da bi poslala sina u dobru školu pošto joj je muž umro. Durio sam se i šutirao nameštaj, komodu od zlatne bronzé u sobi koju služavke zovu *salong*, kako im nameće moja majka, ali prihvatio sam sudbinu. Počeo sam da shvatam da sudbina podjednako utiče i na bogate i na siromašne. I da možeš zaraditi pokoju boru.

Blu me čeka na doku. Nosi onaj tamnosivi džemper i crne čizme na pertlanje, samo što su mu inače prašnjave čizme izglangane za ovu priliku. (Odurne su mi te čizme, ja nosim cipele koje mi otac naručuje kod svog obučara, imam sopstveni specijalni kalup.) Iako ne tražim pogledom Bluovu bradavicu, znam da će biti na istom mestu kao i moja, koju sam sigurno dobio od njega.

Večeras kao da se ne poznajemo. Isprva ne znamo šta da radimo. Dokoličarimo malo tražeći živa bića u prljavoj vodi, na čijoj su površini naftne mrlje i morska salata, a tu su i piloni pod dokom obrasli dagnjama. Onda nas obliva znoj dok se penjemo uzbrdo i čupkamo zamršene lantane između ivičnjaka i stanova ili privatnih kuća. Povremeno se saginjemo da pokupimo kamen i gađamo mačke. Približivši se zgradi *Santa Monika* gde Blu živi s mamom, on se naslanja na mene, rekao bih namerno, prinosi pesnicu mom zglavku na šaci i mrmlja: „Blizanci!”, dok utiskuje svoju bradavicu u moju. Oslobađam se i znam da će mu se na licu ukazati onaj debelousni, krvavi osmeh. Moje tanje usne razvlače se preko zuba. Čujem sebe kako sikkém.

Dakle, moj prvi pogled na *Santa Moniku* ne ispunjava sreća. Zgrada verovatno deluje tanje i ljubičastije nego što je bila. Cement između cigli ispada. Na jednom od odmorišta, koja listom liče na krišku švargle, neko je obrisao govno sa cipele.

Platovi žive na poslednjem spratu, pa dahćemo kad smo stigli. Blu objašnjava da mu se mama još neće vratiti s posla iz bolnice. Ima ključ kojim nas uvodi u tu mračnu kutiju sa zadahom gasa i kupusa. Malo me je strah. Toliko je drugačije od naše kuće pune svetlosti, posluge i nameštaja. U *Santa Monici* mi naviru sećanja na nekoliko ubistava za koja sam čuo.

Kroz tu kutiju prolazimo do Bluovog ličnog odeljka. Unutra je gvozdene poljski ležaj s ispranim prekrivačem, starinski umivaonik i bokal, kao i, najupadljivije, zalepljena na zid, dva crna isečena oblika – jedan je violina, a drugi vitez u oklopu. Ispod te figure, ispisana je na samom zidu, krupnim crvenim slovima, reč TANKREDI. Bluova soba više liči na prostoriju negde na moru nego na moju uvek istu sobu sa ispoliranim nameštajem i policom punom knjiga. Želim da ga pitam za to TANKREDI, što bi pak moglo da izgleda kao da on zna više od mene, a zapravo sam ja taj koji osvaja nagrade u školi iz engleskog, istorije, geografije – a i *Sidney morning herald* mi je objavio esej.

Neznanja me spasava dolazak sestre Plat kući. Uleće pravo u sobu s papirnom kesom u rukama iz koje se širi miris jabuka. Sitna je i vesela. Smeška mi se kao da zna sve o meni, što je možda i tačno. Čuo sam da je moja majka zove „Efi”.

„Pretpostavljam da su dečaci veoma gladni.”

Oglašavam se, kao i Blu.

„Izvedi ga na balkon i pokaži mu kakav je pogled, Tankrede, dok ja spremim večeru.”
Tankrede!

Kad se nisam srušio. Mislim da niko u školi, sem direktora, ne zna da je Blu Plat zapravo Tankred. Deca bi se zaprepastila mada Blu nije preterano popularan. Blu nije ni trepnuo na svoje pravo ime i izvodi me na balkon.

„To je to”, govori. „Pogled!”, pokazujući rukom poput mađioničara.

Jedan je od onih dana. S pogledom na grad i fino predgrađe preko vode, luka se sva presijava. Dok dolaze i odlaze, trajekti pletu beli kolariću-paniću po plavetnilu, a tu je i onaj nezgrapniji trajekt što prevozi automobile na koji majka ponekad dozvoljava da se ukrca naš bugati, premda jasno ističe da se posećivanje *Lošeg dela grada* protivi njenim principima.

Sad kad je obavio dužnost da prikaže Pogled, moram da osmotrim Bluija na njegovom terenu. *Tankred* ne govori ništa više, ali mu bela koža protkana ridastim tonovima diše, oči su mu boje kakvu sam video samo na nebu ili vodi. Ne bih to nikad priznao, ali bio sam ponosan na svog novostečenog prijatelja.

Sestra Plat prekida uzajamnu ćutnju donoseći noževe, viljuške i tanjire.

Efi žustro govori sinu: „Doteraj malo kosu, da izgledaš pristojno pred prijateljem.”

„I ruke i lice”, dovikuje dok uz tresak spušta escajg i posuđe na balkonski sto.

Sigurno misli da ja ne moram jer se njena uputstva ne odnose na mene.

Dok Blu radi što mu je rečeno, odlučujem da je pitam zašto su mu dali ime Tankred.

„Tako je želeo njegov otac. Brajs je voleo muziku. Svirao je violinu u grupi. Rosini mu je bio jedan od omiljenih, znaš? A *Tankredi* je bio krstaš.”

Iako moja majka vodi muzičku grupu, siguran sam da niko od njih nije čuo za Rosinija. Oni sviraju i pevaju pesme o engleskim ružama i bledim rukama pored Šalimara.

Blu se vraća, vlažne kose, mokrih obraza, očiju blistavijih nego ikad.

Dok se Efi povlači u kuhinju, odlučujem da ga pitam: „Čime se bavio tvoj tata – sem što je svirao violinu u slobodno vreme?”

Znam da ljudi poput Bluovog tate rade da bi živeli baš kao što ljudi poput mog oca žive da potroše ono što zarade od tuđih plata. Violine su svakako u redu.

„Tata je bio pekar po zanimanju.” Blu stiska nozdrve kao da i dalje oseti miris ture hleba koji se peče.

Njegova mama je već postavila da jedemo.

„O, da, Brajs je bio vrhunski pekar – pravi umetnik.”

U njihovom društvu nije čudno da se pekar naziva umetnikom. Obrok nam je postao gozba u svetu svetlosti i vode. Ješćemo pečeni pasulj direktno iz konzerve, koju Efi drži u kuvarskoj rukavici, jabuke iz kese, kao i, sigurno ne da bismo se podsetili bradavica, pun tanjir hrapavog domaćeg keksa. Ništa se toliko čarobno nikad nije pojavilo na našem stolu kod kuće.

Efi kaže: „Dakle, bićeš umetnik, čujem.”

„Da, tako je.”

„Nadajmo se da će se ispostaviti da si genije.” Namiguje.

„A ti, Blui?”, pitam Tankreda.

Kad god mu kažem kakvi su mi planovi, Blu me pusti da naklapam. Ako ga, iz učtivosti, pitam kakvi su njegovi planovi, promrmlja neke poluodgovore. „Ah, radiću nešto, naći ću neki posao, ići negde. Voleo bih da putujem...”

Večeras, da bi mu pomogla, njegova majka se tajanstveno smeška. „Tankred nas neće izneveriti.”

Nastavljamo da jedemo. Topli, kašasti pasulj iz konzerve tera mi suze na oči – ili nešto drugo. Sitne, smežurane jabuke presijavaju se kao dragulji i, kad ih zagrizemo, obasipaju nas mirisom kakav se ne sećam da sam ranije osetio. A onaj keks, on mi zastaje u grlu, ne zato što je bajat, niti zato što me podseća na nesrećne bradavice. Osetim nekakvu zahvalnost koju ne bih priznao nikom čak i kad bih mogao.

„Donesi mu čašu vode, Tankrede.”

Kad je on to učinio, a ja obrisao oči bez imalo stida, ostajemo da sedimo na balkonu.

Efi je u svojim mislima. Sumrak se spušta. Vreme je da pođem.

Blu me ispraća do doka. Nemamo šta da kažemo jedan drugom. Dok trajekt udara u škripavu drvenu konstrukciju mola i ja uskačem na palubu, nema potrebe da se osvrćem. Putnici sigurno misle da smo dva drugara koji su se posvađali.

Stižem kući. Piju viski i prepiru se koju je kartu ono drugo trebalo da odigra u bridžu. Čak im ne pada na pamet da me pitaju kako sam proveo večer, što je sasvim u redu.

Nedugo nakon toga šalju me u apoteku da podignem lekove napravljene za majčine glavobolje. Gospodin Balmer je pomalo mekan, a rekao bih i da nije neki apotekar, ima gadne akne. Danas, dok mu plaćam lek, primećuje bradavicu na mojoj ruci.

„Kakva ružna bradavica. Ako je ne skineš, devojke neće želeći da plešu s tobom.”

„Ko šiša devojke, neću da traćim vreme na njih. A bradavica će svakako otpasti za dve godine.”

Gospodin Balmer to zanemaruje i uzima s tacne nešto nalik štapiću balzama za usne.

„Ako budeš koristio ovo, garantujem ti da ćeš za tili čas skinuti bradavicu. Ovo je kaustični štapić.”

Nisam želeo njegov stari kaustični štapić.

„Veliki sam pobornik kaustičnih sredstava za uklanjanje bradavica. Častiću te, sinko, i dati ti ovaj štapić besplatno.”

Ne volim ljude koji me zovu „singo”, ali odlučujem da prihvatim poklon starog Balmera da bih ga učutkao. Ne moram da ga iskoristim.

Čim sam ušao u kuću, odlazim u svoju sobu i počinjem da trljam bradavicu kaustičnim štapićem. Bojao sam se da će me boleti, ali ništa nisam osetio. Svakog dana provodim vreme trljajući bradavicu, a u školi krijem ruku od Blua. Jer vidim da je bradavica zapravo počela da nestaje.

Trljam i trljam. A onda, kad joj više ni traga nema, odlažem užitak kad ću to pokazati Bluu – još malo, pa još malo. Skidanjem bradavice nadam se da ću se donekle otrgnuti uticaju koji taj *Tankred* ima na mene.

Naravno, nema ga zapravo – ali ga ima.

Otprilike u to vreme, mnogo toga počinje da se događa. Blu više ne dolazi u školu, a meni govore da ću na kraju polugodišta otići s roditeljima u Englesku, na veliki koledž.

Sad kad je Blu nestao (zašto nije nešto rekao?), ne mogu da se žalim nikome na svoju sudbinu. Roditelji ne saosećaju s pritužbama. Niko mi se ne javlja u *Santa Moniki* kad god pozovem. (Da nisu doživeli neku nesreću? Možda ih je čak neko ubio?)

Odlučujem da zaskočim gospodina Pegrama, direktora, kom se nikad ne obraćam sem ako me on sam ne saleti. Kad ga čovek pogleda, pomalo liči na vojnika, podšišani crni brkovi, optuživački pogled i, da, nekakva bradavica ili mladež sa strane na crvenoj nozdri. Toliko je navikao da izdaje naređenja da je oficir u njemu приметniji kad govori, čak i kad se trudi da bude prijatan.

„O, Plat je otišao”, govori, a bradavica optužuje zajedno s očima. „Savetovao sam da to ne radi, ali majka ga podržava. Čak i bez akademskog uspeha, greška je toliko rano napustiti školu.”

Ne mogu da verujem. Prema mom shvatanju, Tankred je izneverio naše prijateljstvo. Ali ne smem da dopustim Pegramu da se izvuče sa svojim mišljenjem.

„Blui ne mora da bude akademski obrazovan. On je više...”, jedva izgovaram, „Više je... Mistik!”

Ne znam kako sam došao do toga. Samo mi je sinulo.

Direktor je zurio.

„Bojim se da će Plat verovatno postati skitnica. Kao i mnogi koji rano napuste školu.”

Osetim pljuvačku u ustima. Bez ikakvog razloga prinuđen sam da zajecam.

Pegram mi spušta ruku na rame. „Ne brini. Naći ćeš druge prijatelje u školi u Engleskoj. Pred tobom je uzbudljiv život... Imajući u vidu tvoju inteligenciju i kreativnu nadarenost.”

Proklete nagrade i esej u *Heraldu*.

„Nisam ja... Blu je...”

Jer Blu ima nešto, ne znam šta, što ja nemam.

No Pegram me još jednom tapše po ramenu i odlazi, izdižući stopala više nego što je potrebno, kao da izbegava baricu prosute melase.

Trenutak naše plovidbe brzo se približava. Još mi se nijedno od Platovih nije javilo.
„Zar nije čula da odlazimo?”

„Ne znam. Najzad, nismo bliski prijatelji.”

Kabinski sanduci su spremni za linijski brod kojim ćemo otputovati. Sedamo na prepune kofere da bismo mogli da ih zaključamo.

Tražeći da li sam nešto zaboravio, pronalazim kaustični štapić u kupatilu. Kad je rešio bradavicu, izgubio sam zanimanje za njega, ali sad sam ga tutnuo u džep za sreću.

Još jednom pokušavam da dobijem *Santa Moniku*. Efi se javlja.

„Jeste li bili odsutni – ili bolesni?” Čujem ljutnju u sopstvenom glasu.

„Ne, mili. Svi kreveti u bolnici su zauzeti.”

„A Blu?”

„Ah, Tankred je otišao na Zapad. Živi s nekim Aboridžinima.”

„Otkud s Aboridžinima?”

„Kaže da ima mnogo toga da nauči od njih.”

Tipični Blui! Baš kako sam rekao Pegramu kad mi je to palo na pamet kao nekom odraslom čoveku kad se, kako kažu, nacvrca.

„On njih zauzvrat podučava stolarstvu”, govori Efi.

Blu je dobar stolar. Nikad to ne spominjem jer ne mogu da zakucam ekser kako valja.

„Zar ne znate da odlazimo? Možda zauvek.” Naglašavam to. „Daju me u britansku školu.”

Tresem se.

„Hoćete li pisati, sestro Plat?”

„Nijedno od nas ne piše lepo. Ali hoćemo.”

To znači da neće.

„Recite Bluu da nemam više bradavicu. Skinuo sam je kaustičnim štapićem.”

„Bradavica? A, da. Nisam znala da joj je Tankred pridavao značaj. Bradavice nisu najvažnije. Svakako otpadnu.”

„Ipak mu recite.”

To je sve što imam da kažem vražjoj sestri Efi Plat.

Jedan je od onih staklastih dana u Velikom australskom zalivu, bezmalo svi povrćaju. Bauljam po brodu, sâm dangubim. Razmišljam da napišem pesmu da pokažem kako sam kreativan, ali jednostavno ne ide ma koliko da grizem nokte. Guram ruku u džep i nalazim kaustični štapić. Iako nije prošlo dugo otkako sam ga koristio da skinem bradavicu, osećam se mnogo starije, gotovo kao da sam odrastao.

Za dobra stara vremena, trljam zglavak štapićem... Kad... Vidim... Da na cilindru postoji čep. Trljao sam bradavicu čepom.

Kakva prevara!

Uglavnom, bradavica je spala. Prirodno? Ili nekom magijom koju imam u sebi. Moć je da sam ja mistik na kakvog mi je Blu ličio.

Ali duboko u meni je ljutnja, usmerena prema sebi, ili *Tankredu*, ili kaustičnim štapićima. Bacam štapić u stakleni kotao koji ključa istog trenutka. Upravo kad kapljice dosežu ogradu, povraćam, a vlastita povraćka mi se vraća u lice.

Nema mesta misteriji. Mokar sam do gole kože i sve me pecka. Voda mi odnosi mokru kapu u okean preko ograde.

Šta god da ko kaže, škola i rat su traćenje vremena. Internat na mom engleskom koledžu imao je rešetke na prozorima i poligon za vežbanje popločan ispucalim asfaltom. Zime su pucketale od sivog leda. Vlažna, grozničavo zelena leta uvukla su mi se u pluća, koja su nakon njih ostala elastična kao sasušena guma. Doslovno sam robijao u školi. Često mi se činilo da sam dobio doživotnu kaznu.

Ništa u ratnim godinama. Površno gledano, moj rat je bio prijatna vežba beskorisnosti sprovedena u velelepnom škotskom hotelu među igračima bridža i lokadžijama lako stečenog viskija. Zbog pluća sam izbegao aktivno služenje vojske i stekao grižu savesti dok sam pisao dva, ili beše tri, romana zbog kojih sam danas priznat. „Nemaš razloga da brineš”, govorili su mi iza svojih krijumčarenih cigareta. Samo u snovima. A zbog mazohističkih poseta Londonu, nisu mi bili strani stvarni život, uništavanje, krv, ljudska bezličnost i sablasno dobovanje šrapnela za petama.

U jednoj od tih ekspedicija naleteo sam na Stilvela, australijskog emigranta i glumca koji je sedeo na dve stolice tako što je glumio za vatrogasnu službu.

„Ko bi rekô! Drugi za dva dana!” Stilvel je uspeo da spoji australijski naglasak i sceniski govor londonskog Mejfera.

„Kako to misliš?”, promrmljao sam.

„Onaj tvoj školski drug – Blui Plat.”

Tik pre nego što ću ga čuti, znao sam da to ime sledi, kao kad telefon zazvoni dok očekuješ.

„Da... Blu...”

„Video sam ga juče u Betnalu kako izvlači leševe iz ruševina.”

„Bio mi je prijatelj.”

„Nikad mi nije bilo jasno šta si video u Bluu. Je li on kveker?”

„Moguće. Mnogo toga je prečutao. Zašto?”

„Bio je s nekom kvekerskom jedinicom; pored su stajala dva sanitetska vozila.”

„U Betnal Grinu, kažeš?”

Bilo je to opravdanje da se otresem Stilvela, koji mi se nikad nije dopadao. Krenuo sam u dugu, nesuvislu šetnju kroz ostatke grada. Naravno da nisam našao Tankreda kao što ga nisam našao ni u detinjstvu. Predveče poče protivavionska paljba, šrapneli, svetleće rakete, negde oko mene suvišna bomba ili dve smrskaje šut u prah. Nije me bilo strah ili, ako jeste, onda sam se bojao da ću možda pronaći predmet svoje potrage, i da nećemo znati šta da kažemo jedan drugom. Uglavnom, nisam našao ni njega ni kvekerska sanitetska vozila u toj razorenoj pustoši.

Narednog jutra sam shvatio da bi bilo pametno da se raspitam u kvekerskom sedištu.

Službenica je izgledala žučkasto i opterećeno sinoćnim bombardovanjem. Kao kvekerka, trebalo je da bude spokojna.

„Plat, Tankred...” Nervozno je gledala spiskove. „Nije zaveden ovde.” Obavila je dužnosti i izgubila zanimanje. „Možda nije kveker – ili nije hteo da se registruje – pridružio se – pomogao kad su bombe padale. Ili ste dobili pogrešnu informaciju.”

Tumarao sam po razrušenom Londonu još dva dana, a onda se vratio u onaj hotel u Škotskoj i pisanju romana koji je navodno tragao za istinom, stvarnošću, pažljivo biranim rečima i proračunatim književnim rečenicama.

Jednom ili dva puta razmatrao sam da presečem vene, ali su me spasli snovi o sramoti kad bi me otkrili kako po svom izboru plutam u kadi punoj krvi usred rata.

Kao da snovi nisu dovoljno krvavi. Izvlači me kroz mirise crvotočne strukture propalog ciglenog zida. Nosi duksericu s aplikacijom grlice u letu između muških dojki. Pamuk mu se lepi za živo telo usred smrti. Pustio je bradu, neočekivano sedu i kudravu. Leže na moj bezmalo leš i priljubljuje svoja usta na moja, tako da izrastamo zajedno, iz prošlosti, u budućnost. Levak sačinjen od naših usta više nije ljudski, niti je od metala, zvuci i obličja razležu se oko nas, vatrogasna kola, šrapneli, izrešetan gasni grejač vode i dalje u posedu ostataka sopstvene kože i kose, limeni šlem s rupom što vodi u nečiji mozak.

Sve je to progutao nejasni kašalj bombe sjedinjene sa svojom metom.

Sad se borimo na ivici drugačijeg levka, u vreloom pesku, u društvu hiljada drugih mrava, da pobeegnemo ili da proždremo meso na koje smo nabasali. Osetim naprsline na tvrdoj šaci koju mi nudi kraste otvorene rane bradavicu što nikad nije odumrla. Čak i takva preživela izraslina slavi gadost života. Moja je odumrla zahvaljujući pogrešno usmerenoj snazi volje, mojoj sujeti i pogrešnoj ambiciji.

Iskobeljavamo se obojica iz peščanog kratera budući da više nismo u milosti ljudozderskim mravima. Klečimo u beskrajnoj pobožnoj pustinji od sunca pocrnele butine napinju nam se u istovetnoj svrsi suočeni jedan s drugim a da ne vidimo unutra nikad zapravo nismo mogli ne možemo da pročitamo oko nas kleče crnci poruke im urezane u kožu nečitke kao žvrljotine na deblima sumornog drveća.

Sve bleđi sunce se istopilo u izmaglicu ovenčavši sive kamene strehe škrilčane ploče škotskog hotela. I ja sam hladan i siv. Paperje je skliznulo na pohabani tepih nekad luksuzne hotelske sobe.

MIR. Zašto da ga ne bude? Rat je završen. Utuvite to sebi u glave i električna svetla u svakoj sferi. Nemojte da vas odbija ako je žuljevita membrana zemlje nastavila da duغو sporo i nemilosrdno damara otkako su megabombe bačene. Prestaće ili ćete naučiti da živite s tim.

U teoriji sam slobodan. Optuživački glas bljuje: „Takva svinja kao ti nije nikad bila ništa drugo do...” U teoriji, da. U stvarnosti sam oduvek bio zarobljen u vlastitoj nedostatnosti. Kad bih samo mogao da pronađem Blua Plata i skupim hrabrost da mu zatražim odgovor koji osećam da ima. Ali Tankred je takođe dobroano zauzet.

Putujem svetom trpajući u sebe nesledovanu hranu, ispisujući stranice folio-papira nevažnim mislima koje pretenduju na smisao. Nasledio sam kuću u Sidneju koja je nekad pripadala mojim roditeljima. Trajektom prelazim preko vode do doka ispod *Santa*

Monike gde je krajnje vreme da se fuge obnove i gde mirisi gasa i kupusa guše stranca. Prezime PLAT uklonili su sa spiska stanara.

U bolnici: „Sestra Plat? Otišla da leči vojsku. Zarobljeništvo. Bolest. Putovanje. Nije se javljala. Možda se vratila u Australiju. Možda u penziji.”

„Sigurno je imala prijatelje?”

Žena iza stakla se slaže. „Mnogo. Efi Plat je svima bila prijatelj.”

„To nije isto.”

„Nije isto.”

Nota tužne dosade provejava s druge strane stakla, preplićući se s dolaznim pozivima.

„Imala je sina.”

„E, jeste. Čudno ime. Neobičan. Ili smo bar tako čuli.”

„Gde je on?”

„Ne bih znala. Možda ga možete pronaći u LIČNIM OGLASIMA.”

Uspelo je. Osoba koja pretresa UMRVICE može da pređe na prtljanje po LIČNIM OGLASIMA. Frenk Rajli se pojavio. „Jes’... Ko je išô na Marš,¹ zaboravit ga neće.” Frenk je i dalje. Koža i vene. Ruke stalno drhte. Zadah, ne od alkohola, reklo bi se, već od dugotrajnih bednih sledovanja i teskobe. „Pirinač s dna vreće. Prokleta prašina. Užižan. A opet si imô sreće... Zajmio od žutaća. Voleli ga. Svi su voleli Blua. Mnogi bi odapeli pre Marša da nije bilo pirinča što ga je Blu prokrijumčario u kolibu. Nije bilo boljeg druga.” Frenk se tresao gore nego ikad od sećanja, disao je teško i oporo iz dubina prošlosti pre nego iz svog usahlog trbuha. „Rekli smo da ćemo se držat zajedno kad se sve završi. Al’ nismo. ‘Naš kako ide, jel?’” Preživeli nije sačekao odgovor, a kako mogu da ga prekinem da mu kažem da Blu, čije je pravo ime *Tankred*, nije dobio ovlašćenje da se *drži*. Pitanje je da li Frenk Rajli, povratnik iz rata, penzionisani vodoinstalater, Merlin muž, Krisov i Blenin tata, Merilin, Narelin i Nevov deka, zna za *Tankreda*. Da je čuo, ne bi verovao, inače bi to doživeo kao svetogrđe usmereno protiv drugarstva. „Jes’, i na Maršu... Dođe i mlatne te po glavi, svakog koji sustane, udari ga, dok ne dođemo sebi. Kad kažem mlatne, možda kakvom motkom, mada nije, već te mlatne Bluova vražja ruka. Jes’... Jebeni Marš...” Zuri bez treptaja, razrok ili ćorav.

Merl izlazi i dodaje mu šolju čaja. „Ajde! Ajde! Dosta mu je, gospodine!”

Drhtave usne se prinose, bezube desni priljubljuju uz obod šolje. „Jebeni Marš... Jebeni rat...”

Sad kad se rat završio, obilazim manje ratove koje je taj sukob iznedrio. Držim govore da promovišem književnost i etiku. Prihvatam isprazne počasti, počasne diplome. Pretvaram se u punjenu ćurku na banketima i pomažem establišmentu da je pojede. Knjige koje sam napisao, prva izdanja i prevodi na svaki nezamislivi jezik, ređaju se zbijeno, zbijenije, prete da obore jedna drugu s polica nasleđene kuće koju više ne mogu da

¹ Termin „Marš” obično podrazumeva niz prisilnih i traumatičnih marševa na koje je japanska vojska terala australijske zarobljenike u Drugom svetskom ratu. (*Prim. prev.*)

zovem domom – toliko često sam odsutan da primim najnovije počasti. Slava je toliko ozbiljno zanimanje koje zahteva mnogo vremena da ponekad moram da se nasmejem. Kad bih samo mogao da podelim taj smeh s nekim ko će mu uvideti smisao.

Sedim sam na klupi, okružen zgnječanim plodovima fikusovog stabla i ptičjim gov-nima, kondom u izgaženoj travi leži mi kraj nogu. Ispod su blistave vode onog što bi mo-ja majka nazvala Dobra strana luke. Postariji čovek, gospodin kakvim želi da se predsta-vi, prilazi mojoj klupi. Vrlo je diskretan. Nosi prilično pohabanu sveštenu kragnu. Se-da na drugi kraj spustivši se uz pomoć štapa. Osećam da će vrlo uskoro razbiti tišinu.

„Izvinite što Vam smetam, ali prepoznao sam Vas iz slika u novinama.”

„Nadao sam se da *nećete*.”

Častim ga jezivim keksom, u šta mi se osmeh pretvorio zbog raznih nameštanja la-žnih zuba.

„Nećete me prepoznati. Gotovo me niko ne poznaje...”, kašlje. „Ali išli smo u školu zajedno.”

Zapanjen sam. Nisam star, možda vremešan, ali ni blizu toliko star koliko moj na-vodni školski drug.

„Ijan Fips Robinson.”

Sećam se nekog Robinsona, koji je otišao ubrzo pošto sam ja došao.

Da, tačno se sećam Roboa. Ni traga od tog „Fips” u ono vreme. Iako sam se prilično plašio Roboa u školi, sigurno je imao potrebu da kasnije doda to Fips da bi podigao samo-pouzdanje.

Smesta me je sramota te snobovske pomisli.

Bar je taj naizgled skromni sveštenik neće biti svestan. Ili već jeste? Na izvestan način moram pokušati da se iskupim za bezosećajnost i oholost.

Okrećem se ka njemu na rebrastoj klupi. „Recite mi nešto o sebi”, podstičem preča-snog Ijana, nagoveštavajući tom blesavom rečenicom da sam i ja prijatan i skroman.

„Isprva ništa zanimljivo. Seoske i prigradske parohije, onda mi je žena umrla. Po-stao sam kapelan u mornarici i onda mi je život počeo. U izvesnom smislu se tu i zavr-šio. Naš brod je pripadao međunarodnoj floti koja je posetila Hirošimu i Nagasaki odmah pošto su bacili bombe. I pored sve Vaše kreativne briljantnosti, ne možete zamisliti te dane briljantnog pakla. Ne želim da zvučim nepristojno – razumete? Suviše Vas poštu-jem...”

„Nema potrebe... Nema potrebe za...” Nestajem u pari i spokojnoj pesmi ptica sid-nejskog jutra jer zaista me vređa što je kao u metu pogodio sugerišući da su književnost i život razdvojeni.

Da budem iskren, više bi mi prijalo da se prisećam izvanredno formalnog japan-skog svitka Hirošime ugeždene među planinama pokraj Setskog mora, s borovima i ja-vorima, drvenim kupatilima i separeima gde su dokoni zavodili sami sebe izbrazdanim ostrigama i koralnim skulpturama od kozica pre nego što je realnost iscepala svitak na komade i razotkrila rite čovečanstva.

„...siva poderana koža, meso u čije nezaštićene rane muve polažu crve, unakaženi udovi, naduti ožiljci. Mislím samo na žive, pazite. Mnogi su iščezli i nikad ih više niko nije video.”

Shvatam zašto se život tog pristojnog učesnika u užasima prizora oko njega u neku ruku okončao.

„Moglo im je smetati tuđe prisustvo. Ali nije. Koliko je moglo da se vidi. Nikad ne možete biti sigurni.”

Prečasni Ijan Fips Robinson znojio se ispod sveštenečke kragne.

„Nije im se moglo preterano pomoći. Možda nisu očekivali... Teško je zamisliti stanje uma ljudskog bića u trenutku pošto te đavolske igračke munjevito saopšte svoju poruku.”

Žustro diše, grlo mu se stegnulo od reči koje koristi da ispriča priču. U isto vreme njegove oči kao da priznaju neko fatalno stanje koje sâm sumnja da gaji.

„Jednog tuđina su prihvatili kao da je njihov. Nikad nisam video Japance da tako reaguju na nekog zapadnjaka. Malobrojni preživeli lekari nikad nisu kritikovali njegove neuobičajene metode lečenja – mazao je pocepanu kožu svakovrsnim uljem kojeg se dohvatio – kvasio kapima čorbe rupu koja je nekad predstavljala usta.”

Naginjem se bliže.

„Uzgred, poznavao Vas je. Ne mislim kao pisca, već lično. Rekao je da ste bili prijatelji. U školi. Zvao se Plat. Sećate ga se?”

„Jesmo bili prijatelji, pretpostavljam...” Glas mi je ogrubeo od mrzovolje. „Učinio je sve da zaboravim na naše prijateljstvo.”

„O, ali govorio je o Vama vrlo blagonaklono. Kako je ono rekao? 'Recite Grdobi da se moramo videti kad dođem kući. Tome se radujem više nego ičemu drugom. Samo da nema uvek toliko posla koji treba obaviti.'”

Voleo bih da me ovaj ubitačni gnjavator ostavi na miru.

Ali on nastavlja da crta prošlost štapom po pesku što se pomalja kroz travu pod našim nogama.

„Delovao mi je sirovo u školi. Ne bih onda rekao da ima to u sebi.”

Gleda me kao da bi da proceni moju moć zapažanja istine.

Oh, idi, idi, prečasni Gnjavatore! Ostavi ovo jadno stvorenje koje je izgubilo blizanca gotovo po rođenju i bez njega nikad nije smoglo snagu da se suoči s ranom u kakvu ljudska usta umeju da se pretvore.

Nekoliko godina kasnije obreo sam se u Tokiju da održim govor na nekom univerzitetu. Pošto sam izvršio dužnost prema studentima, otarasio sam se navodnih vodiča i seo na voz ka obodu grada-džungle gde još postoji jedan manastir, više ne toliko u prvobitnu svrhu koliko kao spomenik prošlosti. Šta sam očekivao – nisam tačno umeo da kažem. Nekakvo prosvetljenje, možda bih priznao da sam morao da odgovorim. Iznesen iz munjevitog voza s rekom drugih, namerenijih putnika, osećao sam se izgubljeno među uobičajenim simbolima razornog napretka: pilonima, kablovima u visini, industrijskim oblacima što većito menjaju otrovne oblike.

Unutar manastira, mir. Ni traga od turista izuzev plastične kese što jedva lebdi na rubu peščane bašte razgrabuljane nadljudskom preciznošću u jednostavnu, formalnu šemu.

Savršena je, a opet osećam potrebu da hodam po njoj. Ako oskrnavim pesak, da li će neko izleteti napolje i odrubiti mi glavu s ramena? Nadvladavam potrebu. Ali se pi-

tam da li je moja priroda, u nedostatku duhovnosti, bliža ruglu i zagađenju industrijskog košmara nego životnom veku koji provodim u pokušaju da dosegnem estetsku perfekciju.

Neko me posmatra, osetim, s manastirskih stepenica.

„Pozdrav, gospodine, uradite to ako Vam se radi. Možda ste u pravu.”

„Ali ne želim. Bar mislim da ne želim.”

„Onda još niste spremni.”

Glas se obraća grlenim američkim engleskim, čovek je omanji, boje i teksture ne-
cukea. Prasnuo je u mahnit i glasan smeh, verovatno jer se preterano prepuštao zenu.
Sve bih dao da podelim ludilo koje će zasigurno do kraja ostati skriveno od mene.

Približava se.

„Došao je sa Zapada i vratio mu se kad je došlo vreme. Zašto?”

„Dajte mi vremena da razmislim.”

„Nije dobro. Nije dobro.” Podiže štap da me udari. Trčim, trčim, ne marim za ure-
đeni pesak.

„Možda drugi put”, dovikujem mu.

Ne iznenađuje me što baca ciglu za mnom.

U povratku prepunim vozom sećam se teksta koji sam zasigurno negde pročitao –
Namu Amida Butsu. Ne čujem sopstveni glas zatrpan ispod praskavih tuđinskih, ali ljud-
skih glasova što se razležu u svim pravcima oko mene. *Počast Budi, Amida*. Sad prepo-
znajem glas. Jednostavan. Usredsređen. U različitim životnim trenucima pokazao mi je
put, ali je moj um suviše gord, ili suviše ograničen, da krene njime.

Ponovo u bolnici. Išao sam na pregled. Ne mislim da sam neurotičan. Samo nema
smisla rizikovati. Sad kad sam obavio dužnost, osećam se vrlo, ako ne i pročišćeno.

Stojim ispred na trotoaru, u tom stanju kolebljive euforije, obraća mi se neka žena.

„Imam poruku za Vas, gospodine, od stare prijateljice.”

Uvek sam sumnjičav prema takvim glasnici. Streljam je pogledom ne bih li je
oterao.

„Koje prijateljice?”

„Sestre Efi Plat.”

„Zar Efi nije umrla?”

„Daleko od toga.”

„Pa trebalo bi. Sigurno ima sto godina.”

Zanemarivši moju čangrizavost, žena se smeška ispod bora i pudera. Svakako ne u
cvetu mladosti.

Iako nisam star – postariji, vremešan – sve sam svesniji godina (počeo sam čak i
štap da nosim, isplati se u autobusu i na ulazu u banku).

„Efi i ja smo radile zajedno. Ja sam stažirala, a ona je bila glavna sestra na odelje-
nju. Beskrajno sam joj se divila.”

Bezimena obožavateljka mi je sve pojasnila. Vidim je u izglancanim cipelama sa
služavkinom kapom.

Sad joj se veštačka vilica pomera.

„Obradovali biste sestru Plat ako je posetite.”

„Hmm...” I sam se zabavljam veštačkom vilicom sad, možda sisam neprijatnu lizalicu (ukus sladića, recimo, ili anisa).

„Na kraju sveta, nesumnjivo.”

Spominje starački dom u nižem gorju. Stresam se od pomisli, već su me progutali izmaglica i ona mala naselja od fiber-cementa. Bar će me neko polovično obećanje osloboditi ove glasnice.

A onda se setim. „Efi je imala sina.”

„E, jes'. I dalje ga ima. Rekla mi je da Vam kažem. Ima i pismo u kome Vas on spominje. Ima fotografiju – odnedavno.”

„Je li i on ostario? Kao svi.”

Glasnica se smeši iz veće dubine, iz bora i pudera, kroz drhtavu protezu. „Ne bih znala. Nisam ga upoznala. Dođe i ode.”

„Ali videli ste tu sliku?”

„Jes', videla sam sliku. Ali čini mi se da nije verna.”

Gundam nakratko zbog razočaravajuće informacije. Ali mi nervi titraju, u grudima mi je zazviždalo.

„Može biti da je već bio i otišao.”

Smeje se. „Tako je.”

Klizam se i točiljam dok se penjem gnjecavim bregom ka domu u koji su tutnuli Efi. Dahćem i drhtim u londonskom makintošu. Oko mene izmaglica se razilazi, razotkriva bezgranično nebo i brazde vododerina bez dna ako pogledam naniže.

Jadna Efi, zamisli samo te ozeblina.

Uvode me u dugu, usku prostoriju gde su zatočeni poređani, poput putnika u vozu, da večeraju. Na jednom kraju televizor nemo treperi. Paziteljka me vodi do polovine kola za ručavanje do jedne od drevnijih putnica.

„Evo ti posete, Efi”, govori sestra i odlazi.

Drevno stvorenje se na svetlu preobraća u karikaturu Efi Plat. Lupka po stolici pored sebe.

„Sedi, dušo. Izvini što ti ne mogu ponuditi da jedeš. Nismo preterano gostoljubivi, zar ne?”

Snažne zube zamenile su desni. Iz jednog ugla usta visi joj nit sivog jela s mlevenim mesom.

„Je li lepo?”

„Pre ćemo reći ukusno.” I dalje živahne sitne oči odaju više od šale, znanje jednostavne ezoterične vrste.

U iskušenju sam da spomenem onu konzervu pasulja, kesu mirišljavih, kržljavih jabuka, ali se ne usuđujem, iz straha da se ne vinemo iz stacioniranog voza koji je Efina sudbina.

„Rekao bih da Vas prijateljica posećuje?”

„Koja?”

„Radile ste u bolnici zajedno.”

„Ah, Val Koton. Ne, ne posećuje me.”

Bez uvrede. Ruka u rukavici briše hranu s ugla usana.

„Val je dobra. Ali ima majku.”

Vreme otkucava sporije od sata. Nemi televizor treperi, od krvavog, ljudskog nasilja, preko pečenja pite od rabarbare, do jeftinih venčanica i medenog meseca na koralnom ostrvu.

Zar neće spomenuti razlog moje posete?

„Juče je bio neki sveštenik. Mada bih više volela pravog popa – iako, naravno, ne verujem izuzev...”

Jedna putnica zaranja licem u jelo. Čiste je.

„Znaš na šta mislim, dušo.”

„Voleo bih da znam.”

„Drugacije gledište.”

Druga putnica počinje da vrišti. Šta god da je, pogoršava se. Odvode je dok se opere, grči, isplaženog jezika.

Više ne mogu da odgađam trenutak. „TANKRED.” Čujem sebe kako vičem kroz blebetanje starih, šljajmastih glasova, zveket kašika o laminat, sve dalje urlike epileptičarke. „Vaša prijateljica Val mi je rekla da imate pismo – sliku.”

„Šta ako imam? Mislila sam da si došao u lepu, dugu posetu.”

Bože, pomози nam, tako bi se moglo završiti. Nas dvoje rame uz rame u nepomičnom vozu. Međutim, ne želi da mi izvrdi. Zna da su moje namere ozbiljne. Mi smo istinski vernici. Verujemo u Tankreda.

Uzima pohabanu torbu s mrljama od hrane. „Juče smo jeli mlevenu *piletinu*. Bio je Tankredov rođendan.”

„Je li bio tu? Jesmo li se mimoišli?”

„Ne, mili. Davno je dolazio. Otišao je na Zapad. Negde u pustinju.”

Kopa po torbici, među listovima papira, tankim trakama gustog pletiva.

„Ne verujem... Više... Da Tankred postoji.” Ona je ta koja me tera da dođem do tog zaključka.

Ostali još veruju, okupljaju se, Frenk Rajli, prečasní Ijan, razni anonimni Aboridžini, zatvorenici, žrtve nuklearnog holokausta.

„Izvoli!”, nudi mi fotografiju kao dokaz.

Kao što me je glasnica upozorila, slika zaista nije verna – lice je izbledelo, lik bi mogao biti svačiji, u bilo kom životnom razdoblju.

„Nije važno ako mi *znamo*”, čuvarka relikvije objavljuje. „A tu je i poruka.”

Prljava avionska dopisnica koju mi daje bezmalo se raspala.

„Pročitaj”, naređuje.

„Reci Grdobi da ćemo se naći da raspredamo o bradavicama i koječemu sledeći put – dobro ćemo se izblebetati.”

„Dok se ja pitam, nećemo. Bradavice odumiru, to svi znamo.”

Odlazim teška srca i točiljam se niz gnjecavu padinu ka vozu u *pokretu*.

„Stani! Stani!”

I zapravo staje. Ludaku, što dahće i šepa sa štapom dok mu pod nogama krza nerazgrabuljani šljunak.

Smešten sam na 6. odeljenje, krilo C. Nisam sam, ali kao da jesam. Tu su tri zombija koja se retko meškole ili žale.

„Jedino se Vi žalite”, žali se medicinska sestra, koja miriše na lanolin, plave kose što joj u skutima visi pokraj obraza. „Neobičan deda... Ali ste simpatici.” Kikoće se. „Nećemo ništa reći glavnoj sestri.”

„Koješta!”, trudim se da potisnem bes. „Simpatici nikad nisam bio. To je suprotno mojim principima.”

„Nije na Vama da prosuđujete.”

„Ko da prosuđuje ako neću ja? Dobro, neko. Da, Tankred. Nije dolazio?”

„Niko nije dolazio.”

„Ne verujem.”

„Vaši principi im ne bi dozvolili... Ili njemu... Ko god da je Tankred.”

„Tankred je deo mene kojem sam uvek težio. Moj teško zamislivi blizanac, koji je otišao. Obojica smo imali bradavicu veliku kao parče domaćeg keksa. Otpale su. Život jedne bradavice traje dve godine. Ali moja se vratila. Pogledajte... Pogledajte... Veća nego ikad... Veća od svega. Spavala je.”

Dovodi druge da diskutuju o mom stanju. Propisuju.

Ne smem da popustim. Tankred možda dođe dok sam omamljen.

„Zar ne možete da raširite ove zagušljive zavese?”

Da me odobrovolje, čine to.

Sve je svetlo. Presvetlo. Sunce bije po zidovima od crvene cigle ovog zatvor--grada iz kojeg me samo Tankred može izbaviti. Međuvremena ispunjava perverzna lepota: mora, i brodova, i valovitih bregova ručno brušenog kamena i krvavocrvenih kocki. To mi je i lepo i ružno. Sklapam oči pred onim što naposletku postaje nepodnošljivo.

Neko svlači čaršav. Velika svita razgovara o bradavicama, mladežima, svakoj ljudskoj izraslini.

„Ova je nova”, objašnjavam, da im pomognem.

„Ne brinite”, lekar s naočarima mi savetuje.

„Ne brinem, samo što Tankred može doći – onaj što će objasniti – pre nego što se ovo s bradavicama raširi i zamrači mi telo... Ceo svet.”

Zabijaju iglu u veliku, brzu venu reku života koju tek sad otkrivam.

Padam. Nikad neću dosegnuti dno ili, ako ga dosegnem, nikakav san me dole neće čekati.

Na neki sam način budan prozor se smrkava moja balerina-tamničarka Lanolina hoda oko mene na prstima.

„Neću da umrem, sem zbog doktora, advokata i političara.”

„Niko nije rekao da ćete umreti.”

„Neću umreti od melanoma?”

„Ko Vam je rekao da ga imate? A i da imate, ljudi se leče od njega svakog dana.”

„Ne od mog. On je svačiji. Širi se svetom. Sve tamniji svakog trenutka. Samo treba da pogledate kroz prozor.”

„Toliko racionalna osoba poput Vas trebalo bi da je pametnija. Moraću da navučem zavese ako ne...”

„Razum mi je oduvek bio problem, ne bradavice, ne mladeži, ne vražji melanom.”

Pozvala je momka nadležnog za sveprisutnu iglu.

A onda... Onda...

Došao je. Drži me za ruku. Ja koji sam nekad bio razlog postojanja sveta nisam više onaj sterilni krajni cilj. Dok svet obavija tama, zlo u meni umire. Razumem. Zajedno sa zatvorenicama, patnicima, preživelim. Više nije ja sad je mi.

Mi smo ti koji čuvaju tajnu postojanja

mi koji vladamo svetom

MI

(S engleskog preveo Igor Cvijanović)